

Максим Валерійович СОКОЛОВСЬКИЙ,

кандидат юридичних наук

(Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків)

**ПАРАДИГМА ФІНАНСОВИХ РОЗСЛІДУВАНЬ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО
РОЗСЛІДУВАННЯ ТЕРОРИСТИЧНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ**

Сучасна практика протидії транскордонній терористичній діяльності неможлива без активного використання знань у фінансовій сфері. Алгоритмізація процедури проведення фінансових розслідувань з метою виявлення терористичних кримінальних правопорушень є усталеною та ефективною компетенцією, що забезпечує своєчасне викриття та припинення цього різновиду злочинів, а також дозволяє запобігти їх вчиненню. Проте на сьогодні цей функціонал фактично знаходиться поза межами правового регулювання, оскільки не регламентований вітчизняним законодавством і належним чином не унормований на рівні відомчих (підзаконних) правових актів.

В статті досліджуються механізми проведення фінансових розслідувань під час документування терористичних кримінальних правопорушень. Розкрита сутність фінансових розслідувань, у тому числі паралельних; узагальнені та систематизовані форми проведення фінансових розслідувань. На підставі аналізу фінансових документів різних терористичних організацій та звітів FATF виділені основні напрями використання фінансових ресурсів для терористичної діяльності. Визначена структура та повноваження державних відомств, які сприяють правоохоронним органам у здійсненні фінансових розслідувань; досліджена система міжнародних організацій, діяльність яких спрямована на забезпечення виявлення фінансових порушень.

У роботі наведено зарубіжний досвід проведення спеціалізованих розслідувань задля можливості його застосування у вітчизняній практиці. Виділені та обґрунтовані переваги проведення фінансових розслідувань під час досудового розслідування терористичних кримінальних правопорушень. Зроблено акцент на недосконалості механізму фінансових розслідувань, оскільки поза увагою законодавця залишились, зокрема, питання щодо визначення поняття «фінансове розслідування», а також кримінальних правопорушень, в ході розслідування яких потрібне обов'язкове застосування методів проведення фінансових розслідувань, у тому числі паралельних. Автором запропоновані відповідні зміни до тематичного законодавства України, що мають на меті усунути наявну правову невизначеність. Це, у свою чергу, дозволить правоохоронній системі України успішно виконати вимоги FATF та інтегруватись у правове середовище розвинутих країн світу.

Ключові слова: правоохоронна діяльність, кримінальне процесуальне доказування, досудове розслідування, фінансові розслідування, паралельне фінансове розслідування, терористичні кримінальні правопорушення, тероризм, фінансування тероризму.

Постановка проблеми. Одними з найбільш небезпечних кримінальних правопорушень є ті, що пов'язані з терористичною діяльністю. Тероризм є фактором негативного впливу на розвиток будь-якої держави. Сучасні терористичні злочини характеризуються складними інноваційними способами і методами їх вчинення. Тому однією з головних проблем правозастосування залишається підвищення рівня професіоналізму співробітників Служби безпеки України та представників інших правоохоронних органів, які протидіють терористичним кримінальним правопорушенням.

Відомим є той факт, що будь-яка діяльність терориста-одинака чи терористичної організації пов'язана із рухом фінансових ресурсів. Відтак, для ефективної протидії проявам терористичної діяльності неocenним є проведення фінансових розслідувань, у тому числі паралельних.

У реаліях запобігання та протидії тероризму співробітники Служби безпеки України на регулярній основі здійснюють фінансові розслідування. Поєднуючи оперативно-розшукову і слідчу компетенцію, вони мають забезпечувати взаємодію з міжнародними компетентними органами правоохоронної спрямованості та установами фінансових розслідувань. Така багатокомпонентна функція потребує окремого наукового аналізу.

Актуальність обраної теми зумовлена тим, що на сьогодні в діючому законодавстві існують значні прогалини, котрі вимагають усунення, та положення, що потребують удосконалення. Тому релевантні теоретичні та прикладні розробки повинні ґрунтуватись не лише на вітчизняному досвіді, а й враховувати якісно позитивні експерименти застосування спеціальних знань розвиненими країнами світу.

Дотепер в Україні відчувається гострий брак правового регулювання стандартизованого проведення фінансових розслідувань з метою виявлення злочинів, у тому числі терористичних кримінальних правопорушень. Цей заперечний факт призводить до ухилення оперативних працівників та слідчих Служби безпеки від використання ефективного інструменту протидії злочинності. Належна регламентація цього питання в теорії та законодавстві сприятиме більш правильній практичній реалізації відповідних положень.

Сучасні доктринальні дослідження та пошук шляхів якісного удосконалення правових і організаційних засад протидії такому негативному поліаспектному явищу, як терористичні кримінальні правопорушення, стали предметом активних дискусій у працях О. Баличева, П. Білевського, Л. Демидової, О. Користіна, В. Костенецького, І. Криворучко, В. Кубальського, М. Ленко, В. Некрасова, М. Погорецького, М. Семикіна, С. Чернявського, Г. Чорного та інших відомих правознавців.

Вагомий внесок учених у розроблення окресленої тематики є беззаперечним, однак аналіз вітчизняної кримінальної процесуальної теорії та практики свідчить, що в умовах сьогодення актуальною залишається необхідність з'ясування обставин, що підлягають встановленню/доказуванню в ході проведення фінансових розслідувань під час досудового розслідування вказаної категорії кримінальних правопорушень. Вибір даного вектору наукової розвідки обраний у зв'язку з тим, що більшість дослідників розглядають лише загальні положення щодо порядку проведення розслідувань фінансових правопорушень або залучення певних спеціалістів в цілому. Так, незважаючи на наявність достатнього обсягу теоретико-прикладних напрацювань з досліджуваних питань, в них не висвітлені особливості участі спеціаліста як учасника фінансових розслідувань.

Крім того, попри активне використання на практиці популярної термінологічної конструкції «фінансові розслідування», її значення у вітчизняній доктрині фактично не вивчено. Наразі бракує досліджень не лише щодо сфери застосування цього поняття, його предмета, суб'єктів, методики та методології, а й стосовно визначення сутності даної категорії¹.

Метою статті є: а) дослідження специфіки та переваг проведення фінансових розслідувань під час досудового розслідування терористичних кримінальних правопорушень; б) формулювання пропозицій щодо внесення відповідних змін до чинного законодавства України на підставі детального аналізу наукових публікацій та інших релевантних інформаційних джерел.

Виклад основного матеріалу. Фінансові розслідування під час досудового розслідування терористичних кримінальних правопорушень є надважливим елементом та дієвим механізмом у боротьбі з тероризмом, оскільки зосереджені на виявленні та блокуванні фінансових потоків, що забезпечують терористичну діяльність. Названі розслідування іманентно включають комплекс спеціалізованих методів і заходів, що допомагають виявити джерела фінансування тероризму та притягнути до відповідальності осіб, причетних до вказаних фактів. Слід особливо підкреслити, що протидія тероризму – одне з головних завдань Служби безпеки України, яке є надзвичайно актуальним в сучасних умовах повномасштабного вторгнення рф та існування в Україні тимчасово окупованих територій.

Згідно зі звітом FATF, присвяченим ризикам фінансування тероризму від 2015 р., та аналізом фінансових документів різних терористичних організацій (далі – ТО) фінансове управління є вкрай важливим для терористичних угруповань. Великі ТО нерідко використовують послуги фінансових керуючих для акумулювання доходів, створення захисних

---

¹ Чернявський С. С., Користін О. Є., Некрасов В. А. Фінансові розслідування у сфері протидії легалізації злочинних доходів в Україні : методичні рекомендації. Київ : Національна академія внутрішніх справ, 2017. С. 13. URL: https://www.naiu.kiev.ua/files/naukova-diyalnist/naukovi-zaxodi/zbirniki/2017/metod_recom_17.pdf. (дата звернення: 19.05.2024).

фінансових структур, контролю за використанням фінансових коштів тощо¹.

Так, ТО можуть використовувати наявні кошти на наступні цілі:

✓ проведення терористичних операцій та актів. Це, у свою чергу, включає витрати на поїздки в місця здійснення терористичних атак, придбання зброї (у тому числі саморобних вибухових пристроїв), фальшивих документів, а також витрати, пов'язані з проживанням, харчуванням, лікуванням тощо. Означені витрати притаманні і для терористів-одинаків;

✓ пропаганда та вербування нових членів ТО. Переважна більшість ТО використовують соціальні мережі для звернення до своїх прихильників з приводу грошових пожертвувань, а розвиненіші ТО вкладають гроші у придбання телевізійних і радіостанцій, журналів і газет, доменних імен в Інтернеті та адміністрування веб-сайтів для поширення своїх поглядів. Саме тому недопущення ведення пропаганди тероризму стало одним із пріоритетних напрямків боротьби з тероризмом;

✓ навчання і підготовка співучасників. Наприклад, володіння зброєю, виготовлення вибухових пристроїв, використання таємних засобів зв'язку тощо. Для цього ТО нерідко купують будинки та ділянки землі для облаштування на власних територіях тренувальних таборів. Задля охоплення ширшого кола осіб проводиться віртуальне навчання через Інтернет;

✓ виплата грошового утримання, компенсацій керівництву і членам ТО (у тому числі, здійснюються виплати або довгострокова фінансова підтримка сім'ям заарештованих або загиблих бойовиків);

✓ соціальна підтримка населення. З метою підриву довіри до законних урядів, а також для завоювання підтримки місцевого населення і, відповідно, сприяння вербуванню нових членів з боку ТО забезпечується фінансування соціальних установ, що надають медичні, соціальні, освітні послуги, які не може гарантувати держава.

У звіті FATF «Керівництво щодо операційних питань фінансових розслідувань» наведене поняття «фінансове розслідування», як розслідування фінансових відносин, пов'язаних із злочинною діяльністю². Іншими словами, це пошук та виявлення слідів злочинів (у тому числі, у сфері терористичних кримінальних правопорушень) через наявну систему фінансових відносин. Крім того, FATF у своїх рекомендаціях характеризує фінансові розслідування як дієвий інструмент правоохоронних органів, здатний значно допомогти у «класичних» кримінальних розслідуваннях.

¹ Ризики фінансування тероризму : Звіт FATF, 2015. С. 12. URL: <https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/320/Методологія/Рекомендації%20міжнародних%20організацій/Zmist1.pdf>. (дата звернення: 19.05.2024)

² Керівництво щодо операційних питань фінансових розслідувань : Звіт FATF, 2012. 41 с. URL: https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/reports/Operational%20Issues_Financial%20investigations%20Guidance.pdf.coredownload.pdf. (дата звернення: 19.05.2024).

Таким чином, фінансове розслідування це дослідження фінансових аспектів злочинної діяльності, зокрема, шляхом комплексного проведення аналітичної роботи та слідчих (розшукових) дій, спрямованих на отримання доказів для використання у кримінальному судочинстві, що вказують на факт злочинної діяльності, ідентифікують джерела фінансування і прибутки від неї.

У представленому контексті слід наголосити, що Рекомендація 30 FATF закликає країни призначати слідчих у кримінальних справах для розслідування злочинів у сфері тероризму¹. Окреслений новий напрямок включає необхідність проведення паралельних фінансових розслідувань.

Паралельне фінансове розслідування означає одночасне використання інструменту фінансових розслідувань під час досудового розслідування у межах одного провадження за фактами вчинення терористичного акту та фінансування тероризму. За приписами Рекомендації 30 FATF відносно будь-якого злочину, пов'язаного з фінансуванням тероризму, правоохоронним органам необхідно ініціативно проводити паралельне фінансове розслідування. При цьому досвід і знання з різних сфер розслідування доповнюють один одного, що сприяє більш повному розслідуванню таких злочинів².

Отже, проведення фінансових розслідувань, що включає, зокрема, відстеження злочинних активів, їх арешт та конфіскацію, дає можливість:

- а) позбавлення терористів доходу від протиправної діяльності та, як наслідок, мотивації до вчинення нових злочинів;
- б) виявлення ТО та її членів;
- в) позбавлення злочинців можливості продовжувати та розвивати терористичну діяльність (виявлення злочинних схем і зв'язків, ключових учасників, позбавлення ТО фінансування);
- г) виявлення інших злочинів (раніше невідомих) та активів (які у подальшому підлягають конфіскації);
- г) відшкодування збитків потерпілим та державі.

Ілюстративним прикладом в означеному ракурсі є алгоритм фінансового розслідування за законодавством Швеції, котрий передбачає проведення спрощеного та поглибленого майнового розслідування. Спрощене майнове розслідування може включати аналіз таких відомостей:

- дані Реєстру населення Швеції;
- відкрита інформація з оподаткування за минулі 10 років;
- дані щодо (прав) володіння нерухомим майном;

¹ Міжнародні стандарти щодо боротьби з відмиванням коштів, фінансуванням тероризму та розповсюдженням зброї масового знищення : Рекомендації FATF, 2018. С. 25. URL: https://www.mof.gov.ua/storage/files/Рекомендац_.pdf

² Посібник щодо деяких аспектів здійснення фінансових розслідувань (дослідження фінансових відносин) : підготовлено за підтримки Проєкту «Заходи ЄС з питань протидії наркотикам та організованій злочинності (ДІА-ЄС)». Європейський Союз / Рада Європи. 160 с. URL: [https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/200/Typologies%20\(National%20Studies,%20Guidances%20etc\)/UKR_FINANCIAL%20INVESTIGATIONS%20MANUAL.pdf](https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/200/Typologies%20(National%20Studies,%20Guidances%20etc)/UKR_FINANCIAL%20INVESTIGATIONS%20MANUAL.pdf). (дата звернення: 19.05.2024).

➤ боргові вимоги, передані до виконання Службі судових приставів;

- участь у керуванні компаніями;
- дані щодо (прав) володіння транспортними засобами;
- виписки з рахунків;
- інформація про іпотечні займи та їх забезпечення тощо.

Спрощене розслідування завершується складанням узагальненої довідки щодо отриманих даних та направленням рекомендації слідчого, в якій він пропонує органам прокуратури послідовно вжити конкретні слідчі заходи. Також у процесі діалогу між представником прокуратури та слідчим визначається, які види конфіскації можуть бути застосовані, виходячи з наявних підозр та результатів спрощеного аналізу незаконних активів.

Якщо спрощене розслідування створює підстави для подальших слідчих заходів щодо економічної діяльності підозрюваного, то наступним кроком буде так зване поглиблене майнове розслідування (аналіз активів), яке включає:

- допит підозрюваних осіб;
- проведення оперативно-технічних або негласних слідчих, розшукових заходів;
- збір додаткових банківських даних та аналіз грошових потоків;
- з'ясування майнових відносин і прав власності на активи, оформлені на підставних осіб;
- підрахунок незаконних доходів тощо¹.

Продовжуючи міркування за заданим вектором дослідження, варто відмітити, що одним із перших кроків у фінансових розслідуваннях є аналіз банківських рахунків та фінансових транзакцій. Слідчі або оперативні співробітники зосереджують увагу на виявленні сумнівних операцій, які можуть свідчити про фінансування терористичної діяльності (вивчення фактів надходження великих, незвичайних або регулярних сум; з'ясування джерел походження коштів на рахунках підозрюваних осіб, організацій).

Крім традиційних банківських рахунків особливим об'єктом «зацікавленості» правоохоронних структур є електронні гаманці та криптовалюти. Невпинне зростання обсягів використання криптовалют у фінансуванні тероризму іманентно вимагає аналізу блокчейн-транзакцій для відстеження руху відповідних коштів. Також досліджуються фінансові звіти підприємств і благодійних організацій, які можуть використовуватися для приховування фінансів терористичного спрямування.

Фінансові розслідування орієнтовані на виявлення як легальних, так і нелегальних джерел доходів, що використовуються для фінансування ТО. Це передбачає, наприклад, перевірку благодійних організацій на предмет їх експлуатації для збору коштів на терористичну діяльність під виглядом законного функціонування. Також розслідуванню підлягають численні

---

¹ Методичний посібник з фінансових розслідувань / Спільний міжвідомчий проект у сфері боротьби з вигодами від протиправної діяльності. 2017. 36 с.

факти отримання доходів від незаконної торгівлі, контрабанди, торгівлі наркотиками та іншої злочинної діяльності.

При цьому однією з пріоритетних задач розслідувань є ідентифікація фінансових посередників, які переводять кошти від «донорів» до терористичних груп. Крім того, аналізуються фінансові операції близьких родичів, друзів підозрюваних осіб з метою виявлення можливих зв'язків з ТО.

Для успішного проведення фінансових розслідувань надзвичайно важливо співпрацювати з вітчизняними державними та міжнародними установами. Тому під час досудового розслідування терористичних кримінальних правопорушень доцільним є звернення до певного кола державних органів щодо допомоги у відстеженні руху коштів чи майна, а саме:

- ✓ Державної служби фінансового моніторингу України;
- ✓ Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (далі – АРМА);
- ✓ Державної податкової служби України;
- ✓ Державної аудиторської служби України;
- ✓ Антимонопольного комітету України (далі – АМКУ);
- ✓ Державної митної служби України.

Для проведення ефективного фінансового розслідування стратегічне значення має чітко організована взаємодія між правоохоронними та іншими компетентними державними органами. Відтак, національне співробітництво у боротьбі з фінансовими кримінальними правопорушеннями та забезпечення всебічного, повного і об'єктивного їх розслідування є ключовими компонентами у цій категорії кримінальних проваджень.

Виокремимо основні повноваження та можливості вказаних державних відомств при проведенні правоохоронними органами фінансових розслідувань:

✓ Державна служба фінансового моніторингу України: (а) можливість зупинення фінансових операцій на рахунках, що сприятиме арешту неправомірно одержаних доходів та забезпеченню спеціальної конфіскації; (б) отримання від розвідувальних органів необхідної інформації щодо фінансових операцій в Україні та за її межами від закордонних підрозділів фінансових розвідок (стосовно руху коштів за кордоном, власників рахунків, фірм тощо);

✓ АРМА: (а) виявлення (встановлення факту існування) та розшук (визначення місцезнаходження) активів (коштів, майна, майнових та інших прав) ТО, на які у перспективі може бути накладено арешт; (б) отримання зазначеної інформації від компетентних установ іноземних держав з повернення та управління активами, за аналогом яких згідно з рішенням Ради ЄС № 2007/845/JHA від 6 грудня 2007 року було створено АРМА;

✓ АМКУ, Державна податкова та аудиторська служби України: (а) проведення перевірок чи ревізій для оцінювання завданих збитків з метою формування необхідних матеріалів, які можуть стати вихідними даними для подальших слідчих або негласних слідчих дій; (б) отримання актів перевірок та висновків ревізій, проведених уповноваженими органами, котрі можуть бути вагомим джерелом фактичних відомостей про злочинну діяльність ТО; (в) залучення спеціалістів для аналізу фінансових документів організацій, причетних до терористичної діяльності;

✓ Державна митна служба України: отримання інформації щодо переміщення товарів (у тому числі, військового призначення та подвійного використання), транспортних засобів, валютних та культурних цінностей через митний кордон України, а також даних стосовно митних платежів та осіб, які здійснюють митні операції.

Справедливо підкреслити, що фінансові розслідування терористичних кримінальних правопорушень регулярно вимагають і використання популярного інструментарію міжнародного співробітництва (приміром, каналів Інтерполу та Європолу для обміну інформацією про фінансові операції ТО). Крім того, слідчі та оперативні співробітники постійно взаємодіють з національними фінансовими розвідувальними підрозділами та міжнародними суб'єктами для координації зусиль у боротьбі з фінансуванням тероризму:

✓ FATF – міжурядовий орган, метою функціонування якого є розвиток та впровадження на міжнародному рівні заходів і стандартів у сфері боротьби з відмиванням грошей та протидії фінансуванню тероризму;

✓ Egmont Group – неформальне об'єднання підрозділів фінансових розвідок;

✓ Камденська міжвідомча мережа з повернення активів (CARIN) – неформальна мережа представників правоохоронних органів, судової системи, фахівців з виявлення, розшуку, заморожування, арешту та конфіскації активів.

Тематичні міжнародні договори та меморандуми про взаєморозуміння полегшують обмін актуальною інформацією при розслідуванні фактів фінансування тероризму, а використання існуючих механізмів міжнародної правової допомоги дозволяє отримувати докази та проводити необхідні процесуальні дії за межами України.

Контекстно зауважимо, що одним із магістральних завдань фінансових розслідувань є виявлення та блокування активів, які можуть використовуватися для фінансування терористичної діяльності. У першу чергу, йдеться про заморожування банківських рахунків, інших фінансових активів підозрюваних осіб, організацій (у тому числі, розташованих за кордоном) та проведення процедур з конфіскації майна. Для досягнення поставленої мети в окресленому алгоритмі визначальну роль відіграє співпраця з урядами іноземних держав, а також використання міжнародних санкційних списків у процесі ідентифікації.

З урахуванням викладеного, виділимо наступні переваги проведення фінансових розслідувань терористичних кримінальних правопорушень:

- встановлення додаткових доказів, свідків, співучасників або жертв;
- виявлення мотивів, цілей та реальні перспективи притягнення до відповідальності організаторів і співучасників терористичної організації;
- встановлення допоміжних інструментів вчинення кримінального правопорушення (телефон, транспорт, платіжні засоби (криптовалюти, електронні гроші тощо);

- відслідковування наявності злочинних активів, їх арешт та конфіскація з метою відшкодування заподіяних збитків потерпілим та державі;

- виявлення інших кримінальних правопорушень (раніше невідомих) та інших активів (які у подальшому можуть підлягати конфіскації) тощо.

Зважаючи на наведене, вбачається доцільним: (1) внесення доповнень до ст. 1 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», а саме, визначення змісту таких термінів, як «фінансове розслідування», «паралельні фінансові розслідування», що сприятиме забезпеченню однозначного трактування цих явищ та їх належному правовому регулюванню; (2) нормативне закріплення правила про те, що під час досудового розслідування терористичних кримінальних правопорушень (статті 258-258⁴ КК України) обов'язковим є проведення фінансових розслідувань, у тому числі паралельних.

На теперішній час постає нагальна потреба організаційного забезпечення правоохоронної діяльності у частині проведення фінансових розслідувань. У державах, де фінансовий моніторинг реалізовувався через його створення в системі правоохоронних органів, це питання не виникає. Так, у розвинених країнах багаторічною практикою є обов'язкове проведення паралельного фінансового розслідування, наприклад, з документування діяльності злочинних угруповань зі збуту наркотичних засобів (США). Це і норма, і алгоритм дій. У США, Канаді, Великій Британії фінансові розслідування виділяють в окрему сферу знань та практики використання економічних знань у протидії злочинності¹.

Висновки. Враховуючи, що протидія тероризму є одним із провідних завдань Служби безпеки й актуалізується, насамперед, в сучасних умовах повномасштабного вторгнення РФ, а також зобов'язання України на міжнародній арені, перманентну необхідність впровадження у національну правову систему інноваційних засобів здійснення досудового розслідування різних видів кримінальних правопорушень, вважаємо, що питання нагальності проведення фінансових розслідувань (у тому числі паралельних) вимагає як широкого обговорення юридичною спільнотою,

¹ Користін О. Є., Бортнік С. М. Актуалізація окремих напрямів правоохоронної діяльності у протидії економічній злочинності. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 4. С. 121.

так і узагальнення передового досвіду іноземних держав. Крім того, існує потреба у всебічному вивченні позитивної зарубіжної емпірії щодо розробки механізмів, способів, методів фінансових розслідувань, основних форм участі спеціалістів у вказаних процедурах та їх запровадження у вітчизняну правозастосовну практику.

Вищевикладене, по-перше, являє собою орієнтир для перспективного наукового пошуку; і, по-друге, дозволить суттєво підвищити якісний рівень прикладних напрацювань в аспекті тактики і стратегії своєчасного запобігання, виявлення, розкриття та розслідування різноманітних проявів терористичної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Керівництво щодо операційних питань фінансових розслідувань : Звіт FATF, 2012. 41 с. URL: https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/reports/Operational%20Issues_Financial%20investigations%20Guidance.pdf.coredownload.pdf. (дата звернення: 19.05.2024).
2. Користін О. Є., Бортнік С. М. Актуалізація окремих напрямів правоохоронної діяльності у протидії економічній злочинності. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 4. С. 118–125.
3. Методичний посібник з фінансових розслідувань / Спільний міжвідомчий проект у сфері боротьби з вигодами від протиправної діяльності. 2017. 36 с.
4. Міжнародні стандарти щодо боротьби з відмиванням коштів, фінансуванням тероризму та розповсюдженням зброї масового знищення : Рекомендації FATF, 2018. 111 с. URL: https://www.mof.gov.ua/storage/files/Рекомендац_.pdf
5. Посібник щодо деяких аспектів здійснення фінансових розслідувань (дослідження фінансових відносин) : підготовлено за підтримки Проєкту «Заходи ЄС з питань протидії наркотикам та організованій злочинності (ДІЯ-ЄС)». Європейський Союз / Рада Європи. 160 с. URL: [https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/200/Typologies%20\(National%20Studies,%20Guidances%20etc\)/UKR_FINANCIAL%20INVESTIGATIONS%20MANUAL.pdf](https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/200/Typologies%20(National%20Studies,%20Guidances%20etc)/UKR_FINANCIAL%20INVESTIGATIONS%20MANUAL.pdf). (дата звернення: 19.05.2024).
6. Ризики фінансування тероризму : Звіт FATF, 2015. 66 с. URL: <https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/320/Методологія/Рекомендації%20міжнародних%20організацій/Zmist1.pdf>. (дата звернення: 19.05.2024).
7. Чернявський С. С., Користін О. Є., Некрасов В. А. Фінансові розслідування у сфері протидії легалізації злочинних доходів в Україні : методичні рекомендації. Київ : Національна академія внутрішніх справ, 2017. 165 с. URL: https://www.naiau.kiev.ua/files/naukova-diyalnist/naukovi-zaxodi/zbirnuki/2017/metod_recom_17.pdf. (дата звернення: 19.05.2024).

Стаття надійшла до редакції 22.08.2024

Maksym V. SOKOLOVSKY,

Phd in Law

(Yaroslav Mudryi National Law University, Kharkiv, Ukraine)

PARADIGM OF FINANCIAL INVESTIGATIONS DURING THE PRE-COURT INVESTIGATION TERRORIST CRIMINAL OFFENSES

The modern practice of combating cross-border terrorist activity is impossible without the active use of knowledge in the financial sphere. Algorithmization of the procedure for carrying out financial investigations for the detection of terrorist criminal offenses is an established and effective competence that ensures the official detection and termination of this type of crime, as well as prevents their commission.

However, today this functionality is actually outside the scope of legal regulation, as it is not regulated by domestic legislation and is not properly regulated at the level of departmental (sub-legal) legal acts.

The article examines the mechanisms of conducting financial investigations during the documentation of terrorist criminal offenses. The essence of financial investigations, including parallel ones, was revealed; generalized and systematized forms of conducting financial investigations.

Based on the analysis of financial documents of various terrorist organizations and FATF reports, the main directions of using financial resources for terrorist activities are highlighted. The structure and powers of state agencies that assist law enforcement agencies in conducting financial investigations are defined; the system of international organizations whose activities are aimed at ensuring the detection of financial violations is investigated.

The work presents the foreign experience of conducting specialized investigations for the possibility of its application in domestic practice. The advantages of conducting financial investigations during the pre-trial investigation of terrorist criminal offenses are highlighted and substantiated.

The article emphasizes the imperfection of the mechanism of financial investigations, since the legislator did not pay attention to, in particular, questions regarding the definition of the concept of "financial investigation", as well as criminal offenses, the investigation of which requires the mandatory use of financial investigation methods, including parallel.

The author proposed relevant changes to the thematic legislation of Ukraine, aimed at eliminating the existing legal uncertainty. This, in turn, will allow the law enforcement system of Ukraine to successfully fulfill FATF requirements and integrate into the legal environment of the developed countries of the world.

Key words: *law enforcement activity, criminal procedural evidence, pretrial investigation, financial investigations, parallel financial investigation, terrorist criminal offenses, terrorism, terrorist financing.*